

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра загальної підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань : 22 «Охорона здоров'я

Спеціальність 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство

2019- 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Політологія» для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробники програми – доктор філософських наук, професор Гавеля В.Л.

Програма розглянута на засіданні кафедри загальної підготовки

Протокол №_1__ від « 28_» серпня _ 2019 року

Завідувач кафедри загальної підготовки _____ Кіктенко А.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів -3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання «Перспективи галузі охорони здоров'я у відповідності з політичними змінами у суспільстві»	Спеціальність (професійне спрямування) 223 «Медсестринство»	Рік підготовки	
		3 -й	
		Семестр	
		5 -й	
Загальна кількість годин - 90	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18	
Тижневих годин для вечірньої форми навчання: аудиторних -2 Самостійної роботи студента – 3.		Семінарсько-практичні	
		18	
		Самостійна робота	
		54	
		Вид контролю: залік.	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання - 90 год: 36 – аудиторні заняття, 54 год. – самостійна робота (40 % до 60 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни "Політологія" є виховання громадянина демократичного суспільства, який володіє певною сумою знань про політичні процеси і явища, функціонування політичних інститутів, здійснення політичної влади, який володіє методикою політичного дослідження, практичними навичками компетентного, конструктивного, відповідального аналізу, правильної поведінки в суспільно-політичній сфері, вміння у рамках Конституції та закону захистити свої інтереси, поважаючи інтереси і права інших людей свого суспільства. Вивчення політології сприяє залученню молодих фахівців до досягнень світової суспільно-політичної думки. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Політологія» є політична система суспільства.

Завдання курсу

Теоретичні:

- знати об'єкт та предмет політології, основні етапи розвитку політології;
- ознайомитися з основними категоріями, методами і функціями політології
- знати зміст, структуру і функції політичної влади, принципи її організації і функціонування;
- аналіз місця і ролі держави і політичних партій як інститутів політичної системи;
- визначення структури і елементів політичної культури, основних видів політичної поведінки.

Практичні:

- сформувати такі якості, як політична толерантність, готовність до компромісу і партнерства, вміння слухати і розуміти іншого;
- закріпити почуття громадського обов'язку і відповідальності;
- сформувати вміння аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід управління суспільством, прогнозувати політичні події;
- сформувати навички аргументації поглядів, думок, оцінок самостійного формування політичних пріоритетів;
- придбання навичок публічного виступу і спілкування.

У результаті вивчення курсу «Політологія» студент повинен оволодіти такими **компетентностями**:

Загальні:

- Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства прав і свобод людини і

громадянина України .

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;;
- Здатність застосовувати знання політології в практичних ситуаціях;
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово)
- Знати іноземну мову і вміти застосовувати її під час спілкування;
- Навички використовувати інформаційних і комунікаційних технологій під час розглядання питань політики;
- Навички діяти на основі етичних міркувань норм.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- Здатність працювати в команді.

Фахові:

- Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.
- Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.
- Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.
- Здатність до організації надання медичної допомоги за принципом сімейної медицини.
- Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

3.Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. ПОЛІТИЧНА НАУКА: ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК

Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.

- 1.Сформувані розуміння політики як соціального явища;
- 2.Розглянути сутність, структуру і функції політики.
- 3.Показати місце політології в системі суспільних наук.
- 4.Визначити предмет і закономірності політології, її структуру та функції.
- 5.Розкрити методологію та категорії політології.

Тема 2. Генезис і розвиток світової політичної думки.

- 1.Розглянути політичні уявлення Стародавнього Сходу
- 2.Розкрити політичну думку античності: політичну програму Платона і Аристотеля;

3. Охарактеризувати політичну думку Європейського Середньовіччя (Аврелій Августин, Фома Аквінський);
4. Ознайомити з політичною думкою епохи Відродження (Н. Макіавеллі)
5. Розглянути процес формування раціоналістичних концепцій політики. (Дж. Локк, Вольтер, Монтеск'є, Руссо).

Тема 3. Політико-правові вчення в історії політичної думки України.

1. Охарактеризувати зародження національної політико-правової ідеології.
 2. Ознайомити з процесом формування періоду Української гетьманської державності.
 3. Розглянути політико-правові погляди П. Орлика та їх вплив на розвиток національної політичної і правової ідеології.
 4. Розглянути особливості становлення ліберального і демократичного напрямків державно-правової думки.
 5. Ознайомити з програмними документами і поглядами представників Кирило-Мефодіївського товариства. 6.
- Розкрити особливості політичної діяльності та державно-правових вчинків М. Грушевського і В. Винниченка.

Тема 4. Основні напрямки сучасної зарубіжної політології.

1. Розкрити поняття соціального конфлікту, його сутність і природу;
2. Ознайомити з основними концепціями соціального конфлікту у сучасній зарубіжній політології («конфліктна модель суспільства» Р. Дарендорфа, «загальна теорія конфлікту» К. Болдінга;
3. Розглянути функції і типологію конфліктів;
4. Охарактеризувати політичний конфлікт і політичну кризу;
5. Розглянути поведінкові концепції влади;
6. Ознайомити з теорією еліт і концепцією «політичного класу» Г. Моска;
7. Розглянути меритократичну модель розвитку суспільства;
8. Розкрити поняття політичної еліти і політичного лідерства.

Кредит 2. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА - МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ ВЛАДИ

Тема 1. Політична влада і політична система суспільства.

1. Розглянути владу як системоутворюючий чинник політичної системи.;
2. Ознайомити з основними концепціями політичної влади.
3. Розкрити поняття форм, механізмів, легітимності та видів легітимності влади..
4. Охарактеризувати принцип поділу влади: теорія і практика.
5. Ознайомити з поняттям і структурою політичної системи.
6. Розглянути місце і роль Держави в політичній системі суспільства.

Тема 2. Політичні партії в політичній системі.

- 1.Охарактеризувати проблеми становлення політичної системи України;
- 2.Ознайомити з поняттям, ознаками і типологією політичних партій;
- 3.Розглянути типологію партійної системи;
- 4.Охарактеризувати політичні партії і пропорційні виборчі системи;

Кредит 3 СТАНОВЛЕННЯ БАГАТОПАРТІЙНОСТІ В УКРАЇНІ.

Тема 1. Проблеми становлення багатопартійності в Україні.

- 1.Охарактеризувати причини переходу до багатопартійності.
- 2.Ознайомити з поняттями громадських об'єднань і рухів;.
- 3 Охарактеризувати поняття політичної партії;
- 4.Розглянути типологію і особливості партій в Україні;
- 5 Розкрити головні напрями реформування політичної системи України.

Тема 2. Політична свідомість і політична культура.

- 1.Розглянути поняття «політична свідомість».
- 2 Ознайомити з типами політичної свідомості.
- 3.Розкрити поняття політичної культури, її зміст і структуру.
- 4.Ознайомити з типологією політичних культур.
- 5.Охарактеризувати поняття політичної свідомості і політичної поведінки та їх місця в структурі політичної культури.
- 6.Розглянути особливості політичної культури в сучасній Україні.

Тема 3. Політичний процес.

1. Розглянути зміст політичного процесу:
2. Розкрити поняття політичної діяльності, парламентської діяльності та політичних рішень.
3. Ознайомити з поняттями стратегії й тактики в політиці.
4. Охарактеризувати поняття політичний маркетинг, політична стабільність і конфлікти.
- 5.Пояснити, як досліджується політичний ринок й вивчається громадська думка.
- 6.Розкрити поняття виборчої інженерії, іміджу та політичної реклами.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Денна форма					
	Кількість годин					
	Всього	В тому числі				
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Кредит 1. ПОЛІТИЧНА НАУКА: ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК						
Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна	6	2	2	-	-	2
Тема 2. Генезис і розвиток світової політичної думки	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Політико-правові вчення в історії політичної думки України.	10	2	2	-	-	6
Тема 4. Основні напрямки сучасної зарубіжної політології	6	2	2	-	-	2
Разом за кредитом 1	30	8	8	-	-	14

Кредит 2. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА - МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ ВЛАДИ						
Тема 1 Політична влада і політична система суспільства	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Політичні партії в політичній системі.	18	2	2	-	-	14
Разом за кредитом 2	30	4	4	-	-	22
Кредит 3 СТАНОВЛЕННЯ БАГАТОПАРТІЙНОСТІ В УКРАЇНІ						
Тема 1.Проблема становлення багатопартій- ності в Україні.	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Політична свідомість і політична культура	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Політичний процес	8	2	2			4
Разом за кредитом 3	30	6	6			18
Усього годин.	90	18	18			54

5. Теми семінарських занять

№ пп / п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політична наука: об'єкт, предмет, становлення і розвиток		
1	Тема 1. Політикологія як наука і навчальна дисципліна: – Охарактеризувати політика як соціальне явище. - Розкрити предмет і закономірності політології. - Охарактеризувати структуру, функції та категорії політології. - Пояснити сутність методології політології	2
2	Тема 2 Генезис і розвиток світової політичної думки. Розкрити політичні уявлення Стародавнього Сходу. - Охарактеризувати політична думка античності: - Розкрити особливості політичної думки Європейського Середньовіччя.. - Визначити специфіку розвитку політичної думки епохи Відродження	2
3	Тема 3. Політико-правові вчення в історії політичної думки України. - Розкрити особливості формування періоду Української гетьманської державності. - Охарактеризувати політико-правові погляди П. Орліка та їх вплив на розвиток національної політичної і правової ідеології. - Розкрити особливості становлення ліберального і демократичного напрямів державно-правової думки.. - Розкрити сутність програмних документів і поглядів представників Кирило-Мефодіївського товариства. - Визначити специфіку політичної діяльності та державно-правових вчинків М.Грушевського і В. Винниченка	2
4	Тема 4. Основні напрямки сучасної зарубіжної політології - Охарактеризувати основні концепції соціального конфлікту у сучасній зарубіжній політології. - Розкрити поняття «Функції и типологія конфліктів». - Визначити специфіку політичного конфлікту і політичної кризи. - Охарактеризувати особливості поведінкової концепції влади .	2
Кредит 2 Політична система –механізм здійснення влади.		

5	Тема 1. . Політична влада і політична система суспільства. - Охарактеризувати владу як системо утворюючий чинник політичної системи. - Розкрити основні концепції політичної влади.. - Визначити зміст понять «Форми та механізми політичної влади. - Розкрити поняття легітимності влади та види легітимності. - Визначити зміст поняття «Держав» та її місце в політичній системі суспільства. - Розкрити проблему становлення політичної системи України. - Визначити зміст понять «політична еліта» і «політичне лідерство.» Політична влада і політична система суспільства	2
6	Тема 2. Політичні партії в політичній системі. Політичні партії в політичній системі. - Розкрити поняття, ознаки і типологію політичних партій. - Охарактеризувати роль і функції партії у політичному житті. - Охарактеризувати політичні партії і пропорційні виборчі системи. -	2
Кредит 3 Становлення багатопартійності в Україні		
7	Тема 1. Проблема становлення багатопартійності в Україні - Визначити причини переходу до багатопартійності. - Охарактеризувати політичні партії , громадські об'єднання і рухи. - Розкрити головні напрями реформування політичної системи в Україні.	2
8	Тема 2 Політична свідомість і політична культура. . Політична свідомість і політична культура. - Розкрити поняття «політична свідомість» - Охарактеризувати Типи політичної свідомості. - Розкрити поняття «Політична культура - Охарактеризувати сутність політичної свідомості і політичної поведінки в структурі політичної культури. - Визначити особливості політичної культури в сучасній Україні.	2
9	Тема 3 Політичний процес. - Розкрити зміст політичного процесу: політичної діяльності, парламентської діяльності, політичних рішень. - Охарактеризувати стратегію і тактику в політиці. - Визначити сутність поняття «Політичний маркетинг».	2
Всього		18

6. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Політиологія як наука і навчальна дисципліна Що і як вивчає наука про політику? В чому суть основних понять на політику?	4
2	Тема 2. Генезис і розвиток світової політичної думки.. У чому суть і різни ця політичних вчень Платона і Арістотеля?	4
3	Тема 3 Політико-правові вчення в історії політичної думки України. Піднесення суспільно-політичної думки в Україні. Ідеї Відродження Соціально-політичної концепції в Києво-Могилянській академії.	6
4	Тема 4 - Розкрити особливості соціального конфлікту: сутність і причини. Що таке конфлікт? В чому суть політичного конфлікту? Типи політичних конфліктів.	6
5	Тема 5. Політична влада і політична система суспільства. Тотожність і відмінності державної і політичної влади..	6
6	Тема 6. Політичні партії в політичній системі. Що становить соціальну базу політичних партій і політичних рухів? Місце, що займають політичні партії в системі влади.	6
7	Тема 7. Проблема становлення багатопартійності в Україні. Сучасне становище політичних партій і рухів в Україні.	6
8	Тема 8. Політична свідомість і політична культура. Функції політичної свідомості і політичної культури в суспільстві. та їх зміст.	8
9	Тема 9. Політичний процес. У чому причини неучасті деякої частини людей у політичному житті в сучасних умовах в Україні?	8
	Всього	54

7. Самостійне навчально-дослідне завдання.

Підготувати реферати з наступних питань.

1. Теоретичні концепції політики.
2. Політика як практична діяльність, наука і мистецтво.
3. Політика і економіка (взаємозв'язок і взаємодія).
4. Арістотель про політику, державу та політичну справедливість.
5. Вклад М.Вебера в політичну думку.
6. Конституція П.Орліка – втілення державницької ідеї та демократичних традицій українського народу.

7. Національно-політична доктрина М.Грушевського.
8. Концепції походження та сутності політичної влади..
9. Трансформація політичної влади в ході історичного розвитку людства.
10. Політична та економічна влада: особливості, взаємозв'язок, взаємодія.
11. Внесок американських політологів в розробку теорії політичних систем.
12. Особливості політичних систем пострадянських країн (Російська Федерація та Білорусь).
13. Типологічні ознаки політичної системи України.
14. Концепції походження та сутності держави.
15. Становлення громадянського суспільства в Україні.
16. Передумови формування та різновиди тоталітаризму.
17. Механізми впливу правлячої партії на політику держави.
18. Мотиваційна структура політичної діяльності.
19. Українське студентство як суб'єкт політичної діяльності.
20. Розуміння демократії в різних ідеологіях (ліберальне, марксистське, соціал-демократичне, національно-демократичне).
21. Алексіс де Токвіль про шляхи утвердження та особливості демократії в США.
22. Історичний досвід переходу народів від тоталітаризму до демократії (Італія, Німеччина, Іспанія).
23. Формування сучасної української еліти: від партійної номенклатури до національної еліти.
24. Тенденції розвитку політичного лідерства в Україні.
25. Функції державного управління..
26. Групи тиску як засоби впливу на державну політику.
27. Політичні ідеології в пострадянській Україні: ідеологічний плюралізм чи вакуум?
28. Психологія натовпу та раціональна політична поведінка.
29. Україна – член ООН: історія та сучасність.
30. Україна в регіональному та світовому геополітичному контексті.

8 Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, вправи, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота (підготовка рефератів, презентацій, відео), підготовка до участі у проведенні диспутів.

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з правознавства з урахуванням індивідуальних особливостей учасників

навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Це, наприклад, робота в малих групах, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, рольові та ділові ігри, метод «Займи позицію».

9. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Політологія» повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;

- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на семінарсько - практичних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – залік.

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і тестовому контролю.

10. Розподіл балів, які отримають студенти

Розподіл балів, які отримають студенти під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведені в таблиці 1.

Під час заліку застосовується наступна шкала оцінювання:

Оцінка єктс	Сума балів	Оцінка за національною шкалою	
		іспит	залік
A	90 – 100	5 (відмінно)	5 / відм. / зараховано
B	80 – 89	4 (добре)	4 /добре/ зараховано
C	65 – 75		
D	55 – 64	3 (задовільно)	3/ задов../ зараховано
E	50 – 54		
FX	35 – 49	2 (незадовільно)	Не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Навчально–методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні рекомендації з підготовки рефератів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бурдяк В. І. Політична культура, ідеологія, психологія : навч. посіб. / Бурдяк В. І. Ротар Н. Ю. – Чернівці: Рута, 2006. – 104 с.
2. Гаєвський Б. А. Сучасна українська політологія: навч. посіб. / Б. А. Гаєвський. – К. : Міжрегіон. акад. управління персоналом (МАУП), 1999. – 266 с.
3. Гонюкова Л. В. Суспільно-політичні об'єднання: теорія і практика : навч.-метод. посіб. / Л. В. Гонюкова, Б. М. Максимець. – К. : Генеза, 2009. – 234 с.
4. Грабовський О. І. Державна політика України у сфері соціально-економічного розвитку в контексті європейської інтеграції / Грабовський Олександр Ігорович: Львів. - Львів : Регіон. ін-т держ. упр. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2018.
5. Дергачев В.А. Геополитический словарь-справочник / Дергачев В. А. – К. : КНТ, 2009. – 592 с.
6. Колодій А. Політологія : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / А. Колодій, В. Харченко, Л. Климанська, Я. Космина. – К. : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2007. – 584 с.
7. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. / Кормич А.І. – К. : Правова єдність, 2009. – 312 с.
8. Кузенко У. І. Політична функція держави та її реалізація в Україні / Уляна Іванівна Кузенко.-Івано-Франківськ: Приват ВНЗ Ун-т Короля Данила, 2018.-20 с.
9. Мадіссон В. В. Політологія міжнародних відносин : [навч. посіб. для студ. гуманітарних фак. вищ. закл. освіти] / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов – К. : Либідь, 1997. – 174 с.
10. Миллюха Г. В. Международные отношения и мировая политика : учеб. пособие / Миллюха Г. В., Резников В. В., Чумакова А. С. – Х. : Этнограф, 2009. – 120 с.
11. Політологічний енциклопедичний словник : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Горбатенко В.П., Саприкін А. П., Шемшученко Ю. С. та ін. – К. : Генеза, 2007. – 395 с.
12. Політологія: Конспект лекцій / Український держ. морський технічний ун-т ім. адмірала Макарова; Миколаївський гуманітарний ін-т; за ред. О. В. Бобіна. – Миколаїв : УДМТУ, 2003. – 79 с.
13. Політологія. Політичні системи в умовах демократизації: тексти лекцій для

студ. усіх і спец. форм навчання / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. - К. : КНУБА, 2009. ? 88 с.

14. Політологія у запитаннях і відповідях : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / за ред. К. М. Левківського. — К. : Вищ. шк., 2003. — 263 с.

15. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. І. С. Дзюбка. — 3-є вид., доопр. і доповн. — К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. — 178 с.

16. Федуняк С. Г. Діяльність європейських та євроатлантичних інститутів у сфері безпеки : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Федуняк С. Г. — Чернівці: Рута, 2008. — 327 с.

17. Феномен пропаганди та антипропаганди у сучасному світі: історико-політологічний дискурс [Текст] : монографія. - Запоріжжя : Інтер-М, 2018.

18. Цюрупа М. В., Ясинська В. С. Основи сучасної політології : підруч. / М. В. Цюрупа, В. С. Ясинська. — К. : Кондор, 2009. — 354 с.

Допоміжна

1. Андреев С.С. Политика как социальное явление. - Социально-политические науки 1991. №4.

2. Власть. Очерки современной политической философии Запада. М., 1989.

3. Краснов Б.И. Конфликты в обществе. - Социально-политический журнал. 1995. № 1.

4. Кривошея В. Еліти нації і еліта суспільства. // Розбудова держави. 1997 № 11, с. 48-56.

5. Краснов Б.И. Политическое прогнозирование. // Социально-политический журнал. 1994 № 11,12.

6. Кулагін Юрій Ігорович, Полурез В. І. Політологія. Практикум: навч. посіб. / Ю.І. Кулагін, В. І. Полурез; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. —231 с.

7. Мироненко Олександр Миколайович, Горбатенко В. П.. Історія вчень про державу і право: навч. посіб. / О. М. Мироненко, В. П. Горбатенко. -К.:Академія2010.454с.

8. Міщенко М. Соціальна напруженість в українському суспільстві. // Розбудова держави, 1997 № 10, с. 42-52.

9. Мясников О.Г. Смена правящих элит: «консолидация» или «вечная схватка». // Полис., 1993 № 1.

10. Панібудьласка В.Ф., Перегуда Є.В., Рижко Н.І., Стеценко С.В., Оксюковський Павло Павлович. Політологія. Політичні системи в умовах демократизації: тексти лекцій для студ. усіх спец, і форм навчання / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. — К. : КНУБА, 2009. — 88с.

11. Пушкарев Т.В. Власть как социальный институт. // Социально-политический журнал, 1995 № 2.

12. Політичні партії України. За ред. В.М. Якушика. - К., 1996.

13. Шведа Ю. Партійна система України на шляху до поляризованого плюралізму. Українські варіанти. - 1998 № 3,4.

14. Україна багатопартійна: програмні документи нових партій. К. 1991.

15. Яблонський В. Сучасні політичні партії України. Довідник. - К., 1996.

13. Інформаційні ресурси

<http://vspu.edu.ua> >faculty>history>documents.

www.nbu.gov.ua>nade.

www.knuba.edu.ua>doc>politic>tek_politt.

repository.hneu.edu.ua>bitsream>Кузь О,М.

dspase.nlu.edu.ua>bitsream.

[https //nashformat.ua](https://nashformat.ua).